Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sēfer Tôrat Kōhănîm

Ḳaro, Yosef
יסוי ,וראק

Fîordâ [Fürth], 451-452 [1690/91-1691/1692]

ספורטופא תוכלה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11660

Visual Library

פ ויש כיד מ׳ מנכסי המת כו׳ כטור מכואר יותר ז״ל אם זה סיור׳ לא כטל מערער ואומר אם כטלו סיעור קל׳ ואני לא כטלתיאם יתנו המתון שכיד זה שאחד לצורכי קבורה כמל׳ שנתתי אני לצור׳ קבורה ואפי׳ לא נתנו יפה מערער ויבואו לחשבון וכל מ׳ מהאחין יתנו לקרובים מקלקו המגיע לו עכ״ל :

רצ מ מו שבניה קטנים וגדולים כו׳ כ״ד מייבין להמתיר כו׳ אייר דוקא בשאין גדולים אנשי׳ שיכולין להשבים הנכסים בטוב או שאינם רוצים גדולים להתפפק בשלשם שלא שיקלו דאל״כ טוב לקטנים שיתפפקו האחין גדולים ויפיס בשבע לאמצע וכ״כ הת״מ על על דברי הרמב״ם ופפ״ר : ב ומה לזה המורים כו׳ הטע׳ דיכול אדם לעשות כשלו מה שירצה ומה״ש כמי שומעין לו בשעוסי׳ להקטן אפטרופוס וכמ״ש הטור ומהתכ׳ אחר זה : ג אין מכיחין אותו אפטרופוס כו׳ די״ל דאינו נאמן כ״כ אלא דיבא היה אכיחן שבשייו לא היה יכול להשיו נגדו לעשות לו עיוות : ד אע״פי שיוחזק בנכסים פי׳ היה כידו נכסי אביהן שמת ומוחזק׳ בהן : ה לא אשה מפני אחין מדרכן לנאת ולבא ולטרוח ולא עבד דשתם עבד אינן נאמן ולא קטן שאינו בר דעת : ו שטוח בשוק׳ שטוד דאין בור ירא חטא ולא עם הארץ שסיד ומורה התירא לנפשו דאנר ערבא קשקל כן הוא ל׳ רש״י ; ורי״ף ורמב״ם מוקי לה בע״ם שאינו לא בתשנה ולא בדרך ארץ ואפשר שכן הוא כוונת המשכר בש״ם ולא ע״מ שטוח בשוק׳ שטוד כו׳ דר״ל בתנאי דיה שטוד והיינו בשאינו בתנאי ולא בדרך ארץ ובזה נתיישב למה נותן טעם לע״ם שפי מאינך ונם נתיישב הא דמשנה ל׳ סטור שבתב שאין שטודין ורמב״ם כתב שטוח שטוד ופפ״ר: ז כמו שנתבאר בסי׳ רפ״ד ; ח ודברי המחבר ס״ה ומה נתבאר טעם נם נתבאר שם טעם דיש חילוק בין קרקעות למטו׳ והטו׳ מפיים בזה וכתב ומה מינה אלא ברשות בידו ע״כ ופפ״ר שם נתבתי דיש בוטשלות נורסין בידן ור״ל אם היו נאמנין בפיני אביהן בשיו ברשות ביד כ״ד להמנותם ; לאפטרופסים אחרי מותו וכן כתב כ״י שדין דין אמת אף אם אין נורסין כן : ט לחנות קרוב שלהן נראה דר״ל דכ״ד יכולים לחנות קרוב של עצמן דאלו קרוב של קטן כבר כתבו המחבר וו״ל ברשב״א והביאו כ״י ס״ג וד״מ שלא נפסול קרוב אלא לדון קרובו לזכותו או לחייבו אבל בשאין לו זכות ולא חובה לאפטרופוסים לחם יפסל כ״ד קרוב ופ״ל׳ רפ״ה : ט דהא על טענת בני משביעין ליה אם ג דבאן אחיי דשב״ד הימנוהו לאפטרופו׳ ובכ״ד משביעין אפי׳ בטענת שמא וכמ״ש הטור והמחבר בסמו׳ ס״ו ג״ל דמ״ש נקט טענת בני דמשביעי׳ עליה בע״פ אפי׳ אין חוטן עליה׳ אתי בפיה ופרוטה משא״כ בטענת שמא דנעינן בפירש אתי בפיה והבודאה פרוטה וכמ״ש הטור והמחבר בסמוך בסיף י״ח ופפ״ר : יוד רשאי האפטרופוס ללבוש בגדים נאים מנכסי היתומים ״נראה דמ״מ אם רוצים לחתות בו ברשות בידן עכ״ל ממ״ע : ו מפטרופוס שלוה מפו׳ יתומים לאחרים שלא היה לו להלוות כ״ד מוציאין מיד הלוה (בג״ה ואם אינן יכולין להוציא מיד בעל האפטרופוס אע״פ שאים בכבר ובאנין הוא כן כתב אבי״ק בורש כ״ג ר״מ כ״ו הביאו פ״ם שאחרי׳ עכ״ל ממ״ע : ז וס״ם

רצ מ מי שמת והניח יורשים קטנים וגדולים כו׳ עיין בתשו׳ מהרי״ם סי׳ כ״ו וקכ״ז ועיין מרדכי אפוטרופוס בתשו׳ ר״מ מלניך סימן ק״ל קל״ח קל״כ : ב אחד שאמר כו׳ עיין בתשו׳ מהר״מ מלונלין סי׳ י״ב ובתשובו׳ רשד״ם סימן של״ם ומת״ב : ג לא אמרם ולא אבר כו׳ עיין בתשובת ן׳ לב ס״ב סי׳ כ״מ ופ״ד דק״ז : ד כשמינו עיין בתשובת מהרשד״ם סי׳ ס״ם ומת״ם : ה רשאי האפטרופוס (בג״ה כראם דמ״מ אם רוצים לחתות בו ברשות בידן עכ״ל ממ״ע : ו אפטרופוס שלוה מפו׳ יתומים לחתות המלוה (בג״ה ואם אינן יכולין להוציא מיד בעל האפטרופוס אע״פ שאים בכבר ובאנין הוא כן כתב אבי״ק בורש כ״ג ר״מ כ״ו הביאו פ״ם שאחרי׳ עכ״ל ממ״ע : ז וס״ם

ג אחר מהאחים שירר לאומנו׳ או חלה או רוצה לילך ללמו׳ נתבאר בסימן קע״ז :

ד אחר מהאחים שהיו שטרות יוצאים על שמו זטוען שלי הם נתבאר בסימן ס״ב :

ה ° (סור ס״ה בשם תשו׳ הרא״ם) יורשים שקצת׳ לקחו מנכסי מורישם בלא חלוקה וקצתם לא לקחו ° ויש כיד אחר מנכסי המת אם היורשים שלא לקחו מערערים שלא ליטול ממה שביד אותו אחר לקבורה הרין עמהם ויבואו לחשבון וכל אחד מהאחי׳ יתן חלקו המגי׳ לו :

הלכות אפוטרופס

רצ דין אפוטרופס מי ימנו וכיצד יתנהג וכל משפטיו ובו כיח סעיי

א (מ) מי שמת והניח יורשים קטנים או שאשתו מעוברת מ או שהניח קטנים וגדולים צריך מורישם למנות להם אפוטרופו׳ שיתעסק בשביל הקטני׳ער שיגדילו ואם לא מינהו ב״ד חייבים להעמיד להם אפוטרופוס עד שיגדילו שב״ד הוא אביהם של יתומים :

סנס ° (רשב״א סי׳ תתקל״ד) ואם סב״ד כשנת׳ רוצים להתעסק בנכסי היתומים הרשות בידן מ״מ אם צריכים לחלוק או לעשות פס אחרים תחת היתומים י״א דצריכין להעמיד אפוטרופס שלא יהיו נראים כעורכי הדייכין ופ״ל הפיק מ׳ ° (ר״ן פ׳ אלו הקרקעות ובזה מייישב הר״ת שאין חולקין כ״ן ורשב״א) ונא דב״ד מביאן של יתומים שיינו יתומים קטנים וב״ד המחוזקים בעירו או גדולי הדור ° (ר״ן פ׳ שור שנגח) אבל אין כח כיד ג׳ בשלמה שיעשו שלמן בית דין על היתומים ° (הרא״ם בלל פ״ם סימן ס״ו׳) :

ב ואם צוה המוריש שינתן חלק הקטן ויעשה בו מה שירצה הרשות בידו ° (ג׳ רתב״ם פ״י מנחלות ד״ו) וכן אם מינה המוריש אפטרופוס על הקטנים קטן או אשה או עבד הרשות בידו :

סנ״ם (ב) מ׳ שאחר לם״מ רצונך שאתיה שליח בנכסיך ואחר כן ס״ו לשון אפוטרופס ° (ריב״ם סימן ע׳) מי שיש לו אפוטרופס על נכסיו ומת ג אין מניחין אותו אפטרופס על היתומים ° (הרא״ם בלל ס״ב) שלא ב״ד מעמידי׳ הראוי דלא מקרי מינהו אבי יתומי׳ שלא שמינהו אמו׳ למיתתו ואין מניחין לאדם שמינו ראוי לחיות אפוטרופ׳ ד אע״ב שמוחז׳ בנכסים׳ עד שיבי׳ ראוי׳ שמינהו אבי יתומים ° (מרדכי ריש הנזקין)

ב ° (ג׳ רתב״ם שם) אבל אין ב״ד ממנים אפוטרופס ה (ג) לא אשה ולא עבד ולא קטן ולא ע״ה ו שהוא בהזקת חשוד על העבירות אלא בורקין אדם נאמן ואיש חיל ויודע להפך בזכות היתומים וטוען טענתם ויש לו כח בעסקי העולם כדי לשמור הנכסים ולהרויח נראה ומעמידים אותו על הקטנים בין שיהיה רחוק בין שיהיה קרוב לקטן אלא שאם היה קרוב לא ירד לקרקעות ז כמו שנתבאר בסי׳ רפ״ה (ויבולין ב״ר) ח למנות קרוב שלהן לאפוטרופס שם לאוי לכך) ° (ב״י מהו׳ ס״ג בשם רשב״ם) :

ג (ד) כשמינו אותו צריכין ב״ד לחשוב עמו ולכתוב חשבון המטלטלין והקרקעות והחובות וכל דבר שמוסרים בידו ט דהא על טענת בריא משבעינן ליה לכך צריך שידעו מה שמקבל ומה שמחזיר וכותבים שני שטרות אות באות אחד לאפוטרופס ואחד ביד בית דין בשביל היתומים : ° (סור ס״ו בשם הרא״ם)

ד יוד (ה) רשאי האפוטרופס ללבוש בגדים נאים מנכסי היתומים לתועלתם כדי שיהיו דבריו נשמעים והוא שיהיה ליתומים הנאה בנכסיהם בהיות דבריו נשמעין :

ה ° (שם בתב״ם ד״ז) ב״ד שהעמידו אפוטרופס ושמעו עליו שהוא אוכל ושותה ומוציא הוצאות יותר מדבר שהיה אמור בו יש להם לחוש שמא מנכסי יתומים הו׳ אוכל ומשלקין אותו ומעמידין אחר אבל אם מינהו אבי יתומי׳ אין משלקי׳ אותו י״ח שמא מציאה מצא אבל אם באו עדים י״ט שהוא מפסיד נכסי היתומים משלקין אותו ומשביעין אותו הואיל והוא מפסיד :

סנ״ם ° (סור ס״י בשם הרא״ם) וי״ח דאף כשמינהו ב״ד אין משלקין אותו אא״כ באו עדים שהוא מפסיד יג (ו) אפוטרופ׳ שלוה מפו׳ יתומים לאחרים שלא היה לו להלוות ב״ד מוציאין מיד הלוה

מי שמת והניח יורשים קטנים וגדולים כו׳ אייר דוקא בשאין גדולים אנשי׳ שיכולין להשבים הנכסים בטוב או שאינם רוצים גדולים להתפפק בשלשם שלא שיקלו דאל״כ טוב לקטנים שיתפפקו האחין גדולים ויפיס בשבע לאמצע וכ״כ הת״מ על על דברי הרמב״ם ופפ״ר : ב ומה לזה המורים כו׳ הטע׳ דיכול אדם לעשות בשלו מה שירצה ומה״ש כמי שומעין לו בשעוסי׳ להקטן אפטרופוס וכמ״ש הטור ומהתכ׳ אחר זה : ג אין מניחין אותו אפטרופוס כו׳ די״ל דאינו נאמן ב״כ אלא דיבא היה אכיחן שבשייו לא היה יכול להשיו נגדו לעשות לו עיוות : ד אע״פי שיוחזק בנכסים פי׳ היה כידו נכסי אביהן שמת ומוחז׳ בהן : ה לא אשה מפני אחין מדרכן לנאת ולבא ולטרוח ולא עבד דשתם עבד אינן נאמן ולא קטן שאינו בר דעת : ו שטוח בשוק׳ שטוד דאין בור ירא חטא ולא עם הארץ שסיד ומורה התירא לנפשו דאנר ערבא קשקל כן הוא ל׳ רש״י ; ורי״ף ורמב״ם מוקי לה בע״ם שאינו לא בתשנה ולא בדרך ארץ ואפשר שכן הוא כוונת המחבר בש״ם ולא ע״מ שטוח בשוק׳ שטוד כו׳ דר״ל בתנאי דיה שטוד והיינו בשאינו בתנאי ולא בדרך ארץ ובזה נתיישב למה נותן טעם לע״ם שפי מאינך ונם נתיישב הא דמשנה ל׳ סטור שבתב שאין שטודין ורמב״ם כתב שטוח שטוד ופפ״ר: ז כמו שנתבאר בסי׳ רפ״ד ; ח ודברי המחבר ס״ה ומה נתבאר טעם נם נתבאר שם טעם דיש חילוק בין קרקעות למטו׳ והטו׳ מפיים בזה וכתב ומה מינה אלא ברשות בידו ע״כ ופפ״ר שם נתבתי דיש בוטשלות נורסין בידן ור״ל אם היו נאמנין בפיני אביהן בשיו ברשות ביד כ״ד להמנותם ; לאפטרופסים אחרי מותו וכן כתב כ״י שדין דין אמת אף אם אין נורסין כן : ט לחנות קרוב שלהן נראה דר״ל דכ״ד יכולים לחנות קרוב של עצמן דאלו קרוב של קטן בבר כתבו המחבר וו״ל ברשב״א והביאו כ״י ס״ג וד״מ שלא נפסול קרוב אלא לדון קרובו לזכותו או לחייבו אבל בשאין לו זכות ולא חובה לאפטרופוסים אחם יפסל כ״ד קרוב ופ״ל׳ רפ״ה : ט דהא על טענת בני משביעין ליה אם ג דבאן אחיי דשב״ד הימנוהו לאפטרופו׳ ובכ״ד משביעין אפי׳ בטענת שמא וכמ״ש הטור והמחבר בסמו׳ ס״ו ג״ל דמ״ש נקט טענת בני דמשביעי׳ עליה בע״פ אפי׳ אין חוטן עליה׳ אתי בפיה ופרוטה משא״כ בטענת שמא דנעינן בפירש אתי בפיה והבודאה פרוטה וכמ״ש הטור והמחבר בסמוך בסיף י״ח ופפ״ר : יוד רשאי האפטרופוס ללבוש בגדים נאים מנכסי ״נראה דמ״מ אם רוצים לחתות בו ברשות בידן דומיא דגדול אפי׳ דכתב הטור והמחבר לעיל בי׳ רפ״ו ס״ב דאותו דין דגדול אפי׳ בלמד מדין זה וכמ״ש שם וכתבתי זה לאפוקי מהא שמתמי׳ אומרי׳ דכיון דב״ד רואי׳ שטוכתן הו׳ בכך איך ביד הקטנים לחתות כו׳ : יא שמא מציאה מצא ודוקא בשמינהו אבא דאין ב״ד פוסי׳ ביד׳ אבל מינהו הב״ד נראין׳ ליוסר שלא יבא תקלה על ידן : יב שטוח אפיד בנכסי יתומים דקדק וכתב בנכסי יתומי׳ לאפוקי אפיד בנכסי עצמו ותכזבו דאין אותו מסלקין אותו דיל דכוהרי׳ בשל יתומי׳ דבמי בר בם מיתן בחה ומתקרי מסיתן בדאית׳ בירושלמי כן הוא לשון הרשב״א : יג אפטרופוס שלוה והוציא כו׳ אין מוציאין מיד הלוה ° ואם אינו יכולי לגוני׳ הרי אפשר אפטרופו׳

אע"פ שאינם נכנס וכגון הוא כ"כ מהרי"ק שורש פ"נ ד"מ כ"ז שכיאו ע"ם שהאריך : יד בדרכי אסף פ"א סקק וברתב"ם כתב ובדרכי
קסד ואפסר סט"ם הוא שבתמלוך ד'לך פסוסה : טו והמטלטלין שלא המכרו בסמוך נתבא' כשור פי"ז ובדברי המחבר פי"א דכשתורידי'
אפטרופוס לנכסי יתומים מוכרין מטלטליהן כדי להאכיל היתומים אבל לא לבנים המעות וא"ב קאמר דאם שא"ל לאחור יהיו ביד ב
האפטרופוס מיסו י"ל דשם דוקא שבהמה ובבדים וקרקעות קאמר דדינו שכי ומשו דנס בהמה דינה כעבד ושדה משא"כ בשא' מטלטלין
די"ל דמוכרי' את כולן לכתחלה כדי להרוים בתעות לתקנ"ם שכר מיסו יש מטלטלים שאינן נמכרים משום שבא בית אחיהן או שלא יכולי' למכור ואותן מטלטלי' שלא נמכרו כתב הרמב' והמחבר שיהיה ביד האפטרופוס וזה נראה עיקר דברי המחבר אלו מדברי הרמב"ם דפי"א דנחלו' הן והרמב"ם כתב שם לפני זה בדין ב' ו' כל המטלטלין של יתומים שמין אותן ומוכרי' אותן בב"ד ויצטרפו עם מעו' שם המעו' של יתומים כו' וכתבו המחבר ג"כ בסמוך ס"ם (וכמ"ש פי"ס) ול'וה דיצטרפו עם מעו' של יתומים ודאי מוכ' דבמכרי' המטלטלין לחרוים בתעותים' דומיא דשאר מעות יתומים וק"ל

טו שיות' יתדל הוא בהן מב"ד פי' יתדל לבק' אדם נאמן שרצוי ליתב' לו ע"ם שאותו אפטרופו' יתנו להנאמן בב"ד כי ים לבב"ד כא להפקי' בכסי המקבל אבל יתומים לתעות אמו שיקבלם קרוב לשכר ורחוק להפסד בן הוא ל' רש"י ושור ע"ם : יז קרוב לשכר ורחוק להפסד פי' דאם יהיה להמקבל הפסד לא יפסדו היתומים בקרבם כלום ואם יהיה שכר בהפסק אזי יטלנו ממנו ריוח שלים או מתנה וכבה"ג אינו ריבית דאורייתא אלא מדרבנן הוא דאסור עד שיקבל עליו הבותן פלגא בהפסד ויתן לו עוד שכר שיראת

ביתומי' לא אסרו זה וכל ריבית דרבנן וכ"כ הטור ע"ם : יח שאין כו פי' הרמב"ם שיש כוח ו'ל ולמה לא יקנה מהכון של כלי הבות של זהב שמא של אחרים הוא ויתבוהו פי' ויטלוהו לאחר מותו אם ידע שדיין שאין זה אחיד אבל ומקור דין זה הוא מהגמר' ור'ל כשיי המקבל לא' ליטלו מיתומי' שמקב' שעון כרי לקפתיהן מזה ואע"פ שא'נו אחיד שמא מצא או יש מתרומם כו' ב עשא"כ לאחר מותו דאין כ"ד עושנין אבור יתומים בענה דאין ס"ביש ופפ"ר שם כתבתי בשם הטו' דפ"ל דאפי' באחות אביהן אם מת וא' בא ומביא עדי' שבפקיד ביד אביהן כלי מונאין אותן מיד היתומי' ואין מוציאין אבורין שמא אחיהן כמו שיש באחן אביהן לאחר לקוחי' בן בידי דמינו דהזהרתיו לך וכת"ם הטור כפי' רנ"ו ופפ"ר : יט ויפסקו בשכר או שלים או מליו נראה דבל הני' אינפקו שכר אלא דהייבו ופסקו שכר להמקבל ליתן לו שלים הריוח ויהי' ליתומי' ב' שלים או מליו לו ולהיתומים ג"כ מליו או אפי' רביעית הריוח ליתומים ולהמקבל ג' רביעית הריוח ופשטא יהיה שלשתן כשדר ופפ"ר : כ כך יכול לקבל מעות לעצמו פי' יתפסק בהן לשלים או לאחצה ריוח בב"ל ואע"ג דלעיל ר"ם ע"ב כתב הטור והמחבר דהתנוה על מרה וקרדו' דדוקא לאחרים יכול להשכירה המפקיד לעוכת הנפקד כיון ששכרו מרוכה ואין נפק' מחנו שלא תעשה אבל לא לעצמו ומשו' אשדה וכדר' שאחרו פורשין לאחרים ואין פורשין לעצמו וכן פסקו לקמן ס"ם רנ"ו בשומר פקדון ע"ם כתבתי בפרישה דשאני יתומים דבב"ד הוא אביו' ובשתוריעים לנפש ס"ל כאלו הבעל בעצמו נתן לידו בתורת פיסקא משא"כ בהשכון הכ"ל ובפקדון דלקמן דלא אייר מיתומי' שלא בגדולים ואין מי' בהו שיפשיטו בב"ד ופפ"ר מ"ם פור מוס : כא ואומר לאוליכן כו' שם כתב שהמעם היה שבכר עברו ג' שנים לבלו' אתן : כב ורונה ליתן בהם שעון בתקונו פי' בתקונו לא היו שוון כ"כ ביוקר ורונה זה שלוה של המשכנו' לבלב היתומים בתעות אלו ולבנים בידו המשכונות על ביניהו בעליהם ויפרן : כג הדין שם היתומים שם בתרדכי כתב ו'ל ואף כי אחרו בשקדם דאין תעלין מרגליות לבדך תעוס דאין לבקדם אלא תקונו ושעתו שאני הקדם דבלאחר זה תקרא אבל היתומים מוסשין לתקנתן ומוכרי' אותו ביותר ועוד דבכא פסא זה שלוה תעותיהן לאחרי ולא בעדם הרי קנוי לבן המשכון בב"ל : כד ואם היה הבוק קרוב לאדינה פי' קרוב לתקו' זה שהמטלטלי' של היתומים שם והרמ' והמחבר ל'נחר' תעשו דמתלק בין אם הבוק קרוב או רחוק הוא שם שבנה בבליכתן שמה ובטור זה ליתא ע"ם : כה ויצטרפו דמיהן שם בחשות של היתומי' זה קאי אכל מה שכת' בשפי' זה וקאמר דימכרו המטלטלי' בתעות ואותן תעות יצטרפו עם שאר תעות של יתומי' ויתב' נאמן לעשו' בהן לריוח ופי' זה כ"ל בפשו' ולא כפ"ם דבתרא' דפרשו בעיבן אחר דבת' ו'ל ואם היה אדם קרוב לאליכם *
מוליכין מטלטלין דיתמי שם אם שאר המטלטלי ופסורו' שהם של הבעלי בתים ויצטרפו דמיהן עם בתעות של יתומים לבני אם יעשו בשל יתומים כמו בשלהם כיון שמקום הבוק הוא קרוב אבל למקום רחוק אע"פ שהן הולכי' בשלהם ואין מוסשין לשבנה לא יעשו הן בשל יתומי' בב"ל בר' מדברי' דפי' מ"ם הרמב"ם והמחב' ויצטרפו דמיהם עם בתעו' של יתומי' ר"ל דמיהם של הבעלי בתים ומתחל' הוסיף דין מדעתו דמוליכין לבוק אם המטלטלין דיתמי עם המטלטלין של בעלי בתים ואם"כ כתב עליו לשון הרמב"ם והמחבר דהיינו לאחר שיחברו הסור' בתעות שיצטרפו דמיהם' של בעלי בתים עם בתעות של יתומים ובתב בתעות עשה לבניהן דבני אם יעשו בשל יתומים בהולכה

ובהובאה

מ' (חסו' מיי' סוף ספר מתפסים) דמאחר דיכולין לבלוק האפוטרופוס כ"ם פלוה שבא מבתתו :

ו (שם בהרמב"ם) : והיה לאפוטרופ' שמינהו אבי היתומים והיתה שמועתו טובה והיה ישר ורודף מצות וחזר להיות זולל וסובא והולך יז בדברי חושך או שפרץ בנדרי' ובאבק גזל ב"ד חייבים לסלק אותו ולהשביעו ולמנו' להם אפטרופס כשר וכל הדברים אלו בפי מה שיראה לדיין שבל ב"ד וב"ד הוא אביהם של יתומים :

ז (שם פי"ג ה"ד) כשמעמידים ב"ד אפוטרופוס ליתומים מוסרים לו כל נכסי הקטן הקרקע פי' והמטלטלין שלא נסברו והוא מוצי' ומכנים ובונה וסותר ושוכר ונוטע וזורע ועוש' כפי מה שיראה שזה טוב ליתומים ומאכילן ומשקן וזותן להם כל ההוצאה כפי המסון וכפי הראוי להם ולא ירויח להם יותר מדאי ולא יצמצם עליהם יותר מדאי :

ח (שם הל"ב ומור פי"ז סנהדרין) (מ) מעות של יתומים שהניח להם אביהם אינם צריכים אפוטרופס :

בנס וי"ל דנס בתעות מעמידים אפוטרופוס פי' שיותר ישתדל הוא בהן מב"ד (מור שם) : אלא כיצר עושים בהם בורקין מי שיש לו נכסים שיש להם אחריות ויהיו עדית ויהיה איש נאמן ושומע דברי תורה ומעולם לא קבל עליו נדוי ונותנים אותם לו בבית דין קרוב לשכר יז ורחוק מהפסד (ועיין בנס ב"ד פי' ק"ם) ואם אין לו קרקע ונתן להם משכון זהב משובר יח שאין בו פי' נותנין לו המעות קרוב לשכר ורחוק להפסד יט ויפסקו בשכר כפי מה שיראו הרייני' או שליש השכר או חציו אפילו רביע השכר ליתומי' אם ראו שזו תקנה להם עושים לא מצאו ארם שיתנו לו המעות קרוב לשכר ורחוק להפסד הרי אלו מוציאם לסזונות מעט עד שיקנו להם במעות קרקע וימסר אותו ביד אפוטרופוס שיעמידו להם :

בנס י"ל כמו שהאפוטרופוס יכול ליתנם לאחרים כ כך יכול לקבל המעות לעצמו ובלבד שיפסד בב"ד מקום לזות שפתים :

נו (שור שם ס"ו בשם הרמב"ן וב"י ע' מ"ם) כל המטלטלים של יתומים שמים אותם ומוכרים אותם בבית דין :

בנס (מ) ודוקא שלא בתחנה עליהן בהאפוטרופוס אבל האפוטרופו' עושה בלא ב"ד כל מה שהראה בעיניו טובת היתומים (שור פי' ו) ומי שהיו בידו תעות היתומים והלוה אותן על המשכנו' על כותים ואע"ב בא האפוטרופוס של יתומים כא ואחר להולכין לאחרים שדרין היתומים כי יוכל לתכרן שם ביוקר ומהנוה אומר שתתיי' שם תעלולות מן הכותים כב ורונה ליתן בשם מה ששוה בתקומו כג הדין שם היתומים (מרדכי פ' אלמנה כיוונות) :

בד ואם היה השוק קרוב למדינה מוליכים אותם לשוק ומוכרים אותם כה ויצטרפו דמיהם עם המעות של יתומים מו

ביתומי' לא אסרו זה וכל ריבית דרבנן וכ"כ הטור ע"ם : יח שאין כו פי' הרמב"ם שיש כוח ו'ל ולמה לא יקנה מהכון של כלי הבות של זהב שמא של אחרים הוא ויתבוהו פי' ויטלוהו לאחר מותו אם ידע שדיין שאין זה אחיד אבל ומקור דין זה הוא מהגמר' ור'ל כשיי המקבל לא' ליטלו מיתומי' שמקב' שעון כרי לקפתיהן מזה ואע"פ שא'נו אחיד שמא מצא או יש מתרומם כו' ב עשא"כ לאחר מותו דאין כ"ד עושנין אבור יתומים בענה דאין ס"ביש ופפ"ר שם כתבתי בשם הטו' דפ"ל דאפי' באחות אביהן אם מת וא' בא ומביא עדי' שבפקיד ביד אביהן כלי מונאין אותן מיד היתומי' ואין מוציאין אבורין שמא אחיהן כמו שיש באחן אביהן לאחר לקוחי' בן בידי דמינו דהזהרתיו לך וכת"ם הטור כפי' רנ"ו ופפ"ר : יט ויפסקו בשכר או שלים או מליו נראה דבל הני' אינפקו שכר אלא דהייבו ויפסקו שכר להמקבל ליתן לו שלים הריוח ויהי' ליתומי' ב' שלים או מליו לו ולהיתומים ג"כ מליו או אפי' רביעית הריוח ולהמקבל ג' רביעית הריוח ופשטא יהיה שלשתן כשדר ופפ"ר : כ כך יכול לקבל מעות לעצמו פי' יתפסק בהן לשלים או לאחצה ריוח בב"ל ואע"ג דלעיל ר"ם ע"ב כתב הטור והמחבר דהתנוה על מרה וקרדו' דדוקא לאחרים יכול להשכירה המפקיד לעוכת הנפקד כיון ששכרו מרוכה ואין נפק' מחנו שלא תעשה אבל לא לעצמו ומשו' אשדה וכדר' שאחרו פורשין לאחרים ואין פורשין לעצמו וכן פסקו לקמן ס"ם רנ"ו בשומר פקדון ע"ם כתבתי בפרישה דשאני יתומים דבב"ד הוא אביו' ובשתוריעים לנפש ס"ל כאלו הבעל בעצמו נתן לידו בתורת פיסקא משא"כ בהשכון הכ"ל ובפקדון דלקמן דלא אייר מיתומי' שלא בגדולים ואין מי' בהו שיפשיטו בב"ד ופפ"ר מ"ם פור מוס : כא ואומר לאוליכן כו' שם כתב שהמעם היה שבכר עברו ג' שנים לבלו' אתן : כב ורונה ליתן בהם שעון בתקומו פי' בתקומו לא היו שוון כ"כ ביוקר ורונה זה שלוה של המשכנו' לבלב היתומים בתעות אלו ולבנים בידו המשכונות על ביניהו בעליהם ויפרן : כג הדין שם היתומים שם בתרדכי כתב ו'ל ואף כי אחרו בשקדם דאין תעלין מרגליות לבדך תעוס דאין לבקדם אלא תקונו ושעתו שאני הקדם דבלאחר זה תקרא אבל היתומים מוסשין לתקנתן ומוכרי' אותו ביותר ועוד דבכא פסא זה שלוה תעותיהן לאחרי ולא בעדם הרי קנוי לבן המשכון בב"ל : כד ואם היה הבוק קרוב לאדינה פי' קרוב לתקו' זה שהמטלטלי' של היתומים שם והרמ' והמחבר ל'נחר' תעשו דמתלק בין אם הבוק קרוב או רחוק הוא שם שבנה בבליכתן שמה ובטור זה ליתא ע"ם : כה ויצטרפו דמיהן שם בחשות של היתומי' זה קאי אכל מה שכת' בשפי' זה וקאמר דימכרו המטלטלי' בתעות ואותן תעות יצטרפו עם שאר תעות של יתומי' ויתב' נאמן לעשו' בהן לריוח ופי' זה כ"ל בפשו' ולא כפ"ם דבתרא' דפרשו בעיבן אחר דבת' ו'ל ואם היה הבוק קרוב לאדינה *
מוליכין מטלטלין דיתמי שם אם שאר המטלטלי ופסורו' שהם של הבעלי בתים ויצטרפו דמיהן עם בתעות של יתומים לבני אם יעשו בשל יתומים כמו בשלהם כיון שמקום הבוק הוא קרוב אבל למקום רחוק אע"פ שהן הולכי' בשלהם ואין מוסשין לשבנה לא יעשו הן בשל יתומי' בב"ל בר' מדברי' דפי' מ"ם הרמב"ם והמחב' ויצטרפו דמיהם עם בתעו' של יתומי' ר"ל דמיהם של הבעלי בתים ומתחל' הוסיף דין מדעתו דמוליכין לבוק אם המטלטלין דיתמי עם המטלטלין של בעלי בתים ואם"כ כתב עליו לשון הרמב"ם והמחבר דהיינו לאחר שיחברו הסור' בתעות שיצטרפו דמיהם' של בעלי בתים עם בתעות של יתומים ובתב בתעות עשה לבניהן דבני אם יעשו בשל יתומים בהולכה

ובהובאה

ובטוכנא כמו בשלהן כיון שמקום שטוק קרוב הוא כן נראה כוונות
ודברי תוספין בפיני דא"כ למה כתב הרמב"ם בגירוש בסורתם
פשט המעמו ולא כתב דינו מה יעשה בהליכתן דבוה ליה להרמב"ם
לכתוב דינא דרבו סחורתן פס מטלטלין של יתומים ועוד דהל"ל
איפכא וינגרבו מעות יתומי' פס
מעות יסוד אם אין בכלי כתי'
בעיר דים לכן למכור וכי בשביל
זה יתנם האפטרופוס לטוליכן
מטלטלין דיתומים לשוק שבוא
במקום קרוב למוכרו : כו
ואם יוליכנו לשוק שמא יארע
אונס כו' נראה דוקא כאן דאיכא
פשט הפסד מעני הגדרים מ"ם
שתירו לו לעשות בכשלו אבל אם
אין לפניהו כ"א פשט נד אחד בזה
כתב הטור בסי"א דלא יאמר
אפשר בכשלי אלא יעבד' פ"ם ב"ד
אם לא שבוא לאפוטרופוס ודו"ק :
כו ומוכרי' בשמה קודם לעבד'
דבשמה מצויה לקנות שפי מעבד':
כא ובבדים קוד' לבתי' דאקרי'
דבתים עדיף דבבד ים לפוש
לתים': כב אין מוכרין ומניחין
דשמא יגנבו שמעות מ"כ מ
משום שבא בית אביהן שבוא כו'
וכבו' לבן רש"י ותפ"ר שם כתבתי
דמ"ם רש"י שמא נגבו - נראה
דר"ל קודם שיתגוש כיד כאן
לפשוק בבן דאלו אם"כ המקבל
שיב בגביבה ומכירה דלא עדיף
מש"ם : ל ולא עבדים ליקח
שדות שמא לא יגליבו או שמא
יגלו עליהן ערעור ויטרפו אותן
מהן : לא שבשוורים הם עיקר
כו' ל' הגמרא דר' יוסי קרא
לשורו שדה : לב לבקנו מעות
יתומי' בחמשה חמר נ"כו' שם בת"ם
מבואר שעמו כיון דקנין בחמשה
שלשתן ליבא שבם הסיק לחם
יופיל בו הקנין מ"ם אחרו בבו
דלא לוסיף עלה דביבנו דוקא
אד' בחמשן בגמו ולא שאפטרופו'
יפקיע מי' חמשן של היתומים
ואם"ם שהאפטרופו בתבו לזה
לבוכת היתומים כיון דשתם
הפקעה רעה היא לא שלקו ;
והוקמו' אדינא משא"כ בשאקרי'
מקנין ליתומים דוכות יתומים
הוא כוה מ"ם מבני בבו ובייב ע"י אפטרופוס שלהן דילו כיון : לג תכה הדין קיים אבל לבתחל' אין לו לירד לדון אדעתא דבבי
דאם יוכב יהיה קיים ואם יתמי' יחזור בדין דא"כ לקתה מדת הדין דבתובא ומ"ם אמרו מז"ל דבורת הדין הוא דאין בתובא רשאי לתבוע
היתומים עד שיגדלו ואם אל בל וה רבה בתובא ותבבן וזה ירד ובבה הדין אמו ואם יתחייב יחזור דבה שלא בדין תבעו וק"ל : לד
והאפטרופוס נאמן אם ידוע ו"ל המרדבי אם אלוה מעות לאחר אם אלוה אומר פרעתי והאפטרופוס אמר אלא פרעו אם אלוה מודה
שהמעות של יתומים נאמן אפטרופוס בלא שבועה אבל אם אינו מאמינו שהוא של יתומים יבבע דבבי דאין בשבועין על הפקדת שמא מ"מ
נשבע אל אלא פרע אבל ל' ובוה שדקדק מור"ם וכתב אם ידוע שהמעות של יתומים דאל"כ אינו נאמן דשמא אלו הוא : לה כדלעיל
סי' ל' נגם בסי' זה כתבו הטור בשם הרא"ש בשל"ה ע"ם נם לעיל בסי' קב"נ סי"א ו"כ דומה לזה ע"ם ובפרישה : לו אם אמר
האפטרופס הפעתי הפעה ובזה מ' מן הפעמים דמוקמינן לאפטרופוס משום דבוה עדיף כת דיתומים דאפטרופוס רגיל לעמוד כל מעבת
שמא לאפסר דאלו היה אביהן מי היה מוציא שבן סיים ובלבד אלא יכוון לעמוד פעבה שיודע בודאי אלא בך היה הבנין ופ"ל סי' קכ"ד
מ"ם מוש : לז הוספין מי' הכ"ד מייבי' לעמוד בבור יורש בל אמי לבוא מני אבוהון לאמצע הפעבה דשבינא ס"מ בשאין יורשי מבבינו
הייבו שאין שיורש הוספן בני בבד אותו זבות דמני אם"ל לעמוד בבורו ופ"ל בסי' ע"ב בשור סב"ם ובדברי המחבר פ"ל דשם מובבא דאם
דשיורשי הוספין דבר מבסבין שעבתו בהוספן זבותו מפסק ה"ל אחורים בסדינא בני לנו שהיה בך : לח רשאין להוציא כו' מ"ם
דאין נופש דבבדים קבוי לאפטרופוס : לט אפי' לוקח מבבבר' דמיש שבותבין לו אחרי' ע"מ שלא יבא לרבו' רשות בשן ואפילו
אם בבסף גומר הבחרור מ"מ יש לנוור שקלת בני אדם לא ידעו שקיבלו מעות ויבבירו שמבחרין בלא בסף : מ אבל מוכרין
אותם לאחרים פי' לנורך שיתומים בנון לאחכילן או לקבות ברמיבן בתים וכו' וכבל : מא ע"מ שיוציאוהו לאחרות פירם אם"ם אין
אותם אחרים קונין אותם אלא בדי לבחרון וא"ל בקבלת דמיש מבן ס"ל בשאלו בקבלוהו לבחרון קמל"ן דזהו אינו אלא בין דבן אינו
מבחרון אותן אלא אותן האחרים מ"ם בחרון הוא בחרון ומ"ם ובחרים' עוד מזה : מב בדי לבנים אלא יתבבם אותם בבל בן
הוא ל' ברמב"ם פוף בל' בבלות ומדפיס

אלא

מי שהיה בידו יין או שכר של יתומים אם יניחנו כאן עד
שימכור שמא יחמיץ כו (י) ואם יוליכנו לשוק שמא יארעו
אונס בדרך ה"ז עושה בו כדרך שהו' עושה בשלו ° (פס נרמב"ם)
וכן כל כיוצא בזה :

יוד ° (פס"מ פס ורבב"ם בתמו' פי' אלף ג"ר) אין שולחין
מטלטלים או סחורה של יתומים בדרך ים ולא בדרך
שיש בה בספן אונס אלא שכר שיש בו חשש (יא) שמא
יחמיץ כמו שנתבאר וכן כל כיוצא בזה :

יא (יב) יש לאפוטרופוס למכור בהמה ועבדים ושפחות
שדות וכרמים להאכיל ליתומים ° (פס נרמב"ם דין ו')

יב (ומוכרין בשתים קודם לעבדים כמ ובבדים קודם לבתים ° (מור
סי"ז) והכל לפי דעת האפוטרופוס בשביל תועלת היתומים) אבל כמ
אין מוכרין ומניחים המעות ואין מוכרים שדות ליקח עבדי' ל
ולא עבדים ליקח שדות שמא לא יצליח (ויש מתירין למכור עבדי'
ולקנות שדות) ° (מור פס בפס פרמ"ם ורא"ם) אבל מוכרי' שדה
ליקח שוורים לעבוד שדות אחרות לא שהשוורים הם עיקר
כל נכסי שדות ואינו רשאי למכור אפילו שדה רעה ורחוקה
כדי לקנות בדמיה שדה טובה וקרוב שמא לא יצליח זה שקנה
° (מור פס לכ"מ) (אין אפוטרופס יכול לב לפקנות תפות יתומים
בעמדו ג' ° (ת"ם סימן פמ"ו) אבל אם אמר מקנה ליתומים בתמדר
אפוטרופוס קנו) :

יג (יג) היה לאדם תביעה אצל היתומים אין לאפוטרופ'
לטעון בשבילם לדון עמו שמא יתחייב דין אבל אם
ירד עמו לדין וטען בשבילם לא וזכה (יד) הדין קיים :

הגה ° (מרדכי פרק מיזהו נפן) לד (טו) והאפוטרופס נאמן
(טו) אם ידוע שהמעות של יתומים שהרי אינו נוגע
בדבר ולכן יוכל להעיד לא כדלעיל סימן ל"ז סעיף ק' ° (ברא"ם
בתשובה ריש בלל ע"ז) אם"נ דאין כ"ד טוענין ליתומים מילת' דלא
שכיחא אם"נ דהכיהן סוי מני למטען מ"מ לי אם טען אפוטרופ'
טענתו טענה והא דאחרינן לא טוענין ליורשו ס"מ בשמא אבל
אם הוא טוען הרי דין אלא ע"ם טענותיו ° (ב"י סי' נ בשם
רשב"א) ולכן אין טוענין ליה עד שטומעין טענותיהם שלא
° (ריל"ו בכ"נ מ"נ) :

יד אין האפוטרופסין לא רשאי' להוציא עבדים לחירות לא
אפילו ליקח מהעבר רמים שיצא לחירות מ אבל מוכרים אותם לאחרים ולוקחים מהם
הרמים מא על מנת שיוציאוהו לחירות ואותם האחרים הם שמשחררים אותם (וכ"ז לא מיירי אלא
בלא רשות בית דין אבל אם בבל רשות מבית דין מותר לעשות כל מה שירצה) ° (מור בשם הרמ"ם ור"ן ע"ב הכיוקין) :

יה ° (פס נרמב"ם פי"ם דין ח') (יז) האפוטרופסין תזרמין ומעשרין נכסי יתומי' כדי לאכיל'
שאין מאכילים את היתומים דבר האסור אבל לא יעשרו ולא יתרומו מב (יח) כדי
להניח פירות מתוקנים אלא יפכרו אותם טבל :

טו האפוטרופסין

יוד ואם יוליכנו כו' עיין בשמ"ם פ"ק כ"ו ולי נראה דהרמ"ם מולק
אהרמב"ם ומ"ל דגם בבאן אמנם אמני בדדים בדין רשות ב"ר ומשמע
שגם רבינא בבל רשות מרב אמי ומשמע הרמב"ם כיון דרב אמי הירו
ס"מ רשעיר אבר ותו א"ב לשום אדם ליטול רשות וכן מבאתי לפרש בתשוב'
ר"ם סימן מ"ו ע"ם ודו"ק : יא אמת לאמר בתמו' לו לבבני'
בשמא שבבם אף שאנם פוסם ב"ב בבל
הרב המגיד : יב יש לאפטרופוס
כו' עיין בתשו' ר"ן לב ס"ם כ בלל י"ם סימן
ק"ר ומ"ר דף ע"ר ופ"ם ובתשו' רשב"ם
סימן תל"ר ומ"ם : יג היש לאדם
תביעה כו' עיין בתשו' ר"ל ר"מביב סימן
ל"ם : יד הדין קיים כו' עיין
בתוספות וריבב"ם פרק הפים מקדש :
טז והאפטרופוס נאמן
ז"ל המרדכי אם אלוה מעות לאחר אם
אלוה אומר פרעתי והאפטרופוס אומר
שלא פרעו אם אלוה מודה שהחמו' של
יתומים נאמן האפטרופוס בלא שבועה
וכו' עד כאן לשונו ב"ל פשוט שזה
מיירי שהיה אפטרופוס בתחבון אז
בשום ד"א של אלוה וכן נראה מלשון
המרדכי דמדתם לשלים ע"ם ודו"ק
ולפ"ז בשאין לו תחבון נדיק אלוה ע"ר
לאבמיהו ובתו מוכרחה בסימן קנ"ב ע"ם
כ"ו וק"ל ועיין בספר מ"ם מל"ז
בזה וע"ל סימן ק"מ ס"ו ודו"ק :
טו אם ידוע כו' ל' המרדכי אם אלוה
מודה שמעו' של יתומים אלוהו כו'
ומשמע לי דר"ל שהאפטרופוס אלוהו
מעות יתומים בתנא שאלוה עבמו
אבל אם אלוה אבי אפילו ידוע
אבמו מעות של יתומים אבן נימה לן
שאמתין לו אלוה לת האפטרופוס
ובמ"ם לעיל סימן כ"ה בשם מהר"מ
הביבא דאינו חוזר אבמהו אלוה אינו
נאמן ולפ"ז לשון הרב שבתב אם ידוע
שמעו' של יתומים הוא מבונבם ואולי
בונבו בתמ"ם ובל"ע ועיין בספר מ"ם דף
ע"ז ב"ב : האפטרופסין כו' עיין בתשו'
ר"שבבן ס"ב ס"ם ובתשו' הרשר"ם סי'
קכ"ז : יח כדי לבניח פירות
עיין בתשו' הרשר"ם מיבן ס"מ ועיין
בתשו' ל"ב ס"ם ריש בלל י"ב בפי' ע"ר
ובסימן ע"מ וס"ב סימן כ"ז ובתשובה
מבי"ם מ"ב סימן קכ"ז :
יט האפטרופסין

יא הפטרופסין כו׳ עיין בתשובת מהרי״ם סימן קכ״ז : כ וכשיגדלו
היתומים כו׳ עיין בתשו׳ ר״י לבית הלוי ס״ג ר״ף י״ד ובתשו׳ מבי״ם ס״ב סימן
שמ״ז : כא וי״ל דהוא״ל ואינו נשבע כו׳ עיין בס״ר ס״ב ס״ד
ועיין בתשו׳ ל״ב ס״ב כלל י״ז סי׳ כ״ה דרף מ״ו ועיין בתשו׳ מהר״ם פדואה סי׳
ל״ח : כב רוצה ליתן לקנתן - ובמרדכי פירש ליתן לאחר כו׳ עיין בתשו׳
מהרי״ם סי׳ ל״ג דמנו דסמוכתי
לאפוטרופוס לא אחרי׳ : ד״ה אתי כסף
כו׳ עיין בבית״מ ס״ק כ״ב בקר ס״ל
דכוונתו דוקא שמחסר והכשירם יפים
אחי אבין כסף כו׳ וכ״ל לעיל פי׳ ס״ב
לא חשבת כן . ונס בכ״מ ס״ם חס׳
מלוחין לא תשמע כן וס״כ ס״ם ועמש״ל
סימן כ״ג מל הסמ״ם ס״ק ז׳ :

כד עשור מאכלם ומלבוש כו׳ אחים
ליש על המחבר שפסק שעשור מלבוש
ומאכלם דבנו דברמ״ם ואסור שכיים
כן הייבו חלוק דמוזל לשעמייסו לעיל
סימן ע״ב ומי׳ רס״ו דלא ס״ל כרב יוסף
אבל המחבר שפסק שם כרב יוסף ס״ב
כאן מבלם קבנין ומוי ס״ם ובמי
דרבנו״ם ורב אבי שבייחו לברמ״ם
בוה דכל אפטרופוס מייב מיינו
לאמוקי רשת ברמב״ן דמינהו אבי
יתומים אינו מייב אפילו בשבים׳ אבל
ס״ם ודאי דלריבנו אפשר כרב יוסף
ס״ם אחי הוי ואחייב בנכסים אחרים וכ״כ
הרשב״א בחדושיו ע׳ הניחקין לבריש
ז״ל ואפטרופוס בני בוה בטופא שכר
מבוס דמבוס קבניה ומשחבר בוה
בערוסה דרב יוסף דבא קי״ל כותים
כו׳ ואי קבים אי חבוזת ליש ס״ם
מבוס ערוסה דרב יוסף מיבא ס״ל רבי
אבהו לרב אחליפא אי״חות קבא וכיילא
ליש מין ודאי כ״ילינן ליש ערוסה דרב
יוסף מיבא לאיתו דאי אבוס ערוסה
דרב יוסף קבמ׳ אפי׳ מינהו אבי יתומי׳
אחי כו׳ ורבינו אפי נאון ז״ל כתב בס׳
המקח דאפטרופס אבי׳ בחמיי׳ נבלות
בעיבס ובניס דאים אבא דאחרי׳ בע׳
המפקיר כו׳ דאלמא אבוס דאית ליש
בקרא ובליש דיריה ראיה בהוא
לבירוחא בוא דאיפסר אפטרופס בא
לא אבי אינו אבלא דבאוחר אבר
בוא ובראב״ן ר״ר בתב דאבוא דינא
לא קאי בחבקנא כו׳ ולייתא דאא דלא
קאי אבוא דינא לא אבאי אבחא בוא
ובראיבא אחים אבל״ל וכ״כ הר״ן בריף
הניחקין וז״ל וכתב הראב״ן דאף לבנין
אבלוחין כן - דאם אבא ואינבוא אבני
יתומים אבור דילמא אינבא ור״ח ז״ל
אוכר דבל אפטרופא אבא מייב אם״ם
אחינהו אבי יתומים ואבי אוכא בבר׳
המפקיר כו׳ אלמא אם לאו אבי מייב
ואבחא אבוס דא״ל נוחא אבר אבוס
ערוסה דרב יוסף אבל״ל וכ״כ ס׳ אחניר
ואבור בבא אבראם ואינבו ס״כ אבוס ערוס׳
דרב יוסף וכתב״ם הרשב״א בחדושיו אם
לבריא בחמו וא״כ אחינהו ב״ר אבוס׳
לבוי ס״ם לרב יוסף ודלא כאחבר
אלא אפי׳

כאינהו

טו ° (אם נרחב״ם ר״י) (יח) האפוטרופסין עושין לקטני׳
לולב וסוכה וציצית ושופר וספר תורה ותפילין ומזוזות
ומגילה כללו של דבר כל מצות עשה שיש לה קיצבה בין שהיא
מדברי תורה בין שהיא מדברי סופרים עושים להם אף על פי
שאינם חייבים במצוה מכל אלו המצות אלא כדי לחנכן מנ
אבל אין פוסקין עליהם צדקה מד אפילו לפדיון שבוי׳ אפני
שמצות אלו אין להם קצבה מיהו אם פסק עליהם צדקה
לאחשובינהו כדי שיצא עליהם שם טוב והם אמורי׳ לכך שפיר
דמי ° (סור סכ״ם) מה ומי שנשתטה או נתחרש ב״ר פוסקין
עליו צדקה אם היה ראוי ° (אם נרחב״ם דין י״ם) (וע״ל סי׳ קפ״ב
סעיף ד׳) :

טז (כ) וכשיגדילו היתומים נותן להם ממון מורישן ואין צרי׳
לעשות להם חשבונות מה שהכנים והוציא אלא אומר
להם זה נשא׳ ונשבע בנ״ח שלא גזלם כלום ומו בר״א כשמינוהו
ב״ר אבל אפוטרופס שמינה אבי היתומים וכן שאר המורישן
אינו נשבע על טענת ספק :

כנס ° (מרדכי פרק הניחקין בשם הפיסור) (כא) ויש אומרים
דסומ״ל ואינו נשבע צריך ליתן חשבון כמינהו אבי יתומי׳
וכבי״ים לנהוג ° (מהרי״ק שורש כ״ב ומהר״ם פדו׳ סי׳ ל״ח) ומתרימין
חרם על כל מי שלקח מבל יתומים ° (כ״ל בשם הרשב״ם) ראוכן
שאומר שים לו כידו חשבון של אחיון ואחר שגיוהו לתת לבניו
° (מרדכי ע׳ הניחקין בשם הרא״ם) אם רוצה לתת לכל בניו בשוה
אינו יכולין להשביעו דהוה ליה כאפוטרופס שמינהו אבי יתומים
אבל אם (כב) רוצה ליתן לקנתן ולא לבולן א״כ לפי דברי׳ אינו
אפוטרופס עליהן ויכולין להשביעו שלא יבבר כלום לעצמו ואם
הם קטנים כ״ד מתמידין להם אפוטרופס ומשביעין אותו :
° (אם נחמרכי)

מו אבל נשבע על טענת ודאי מה וכן אם אבר שום דבר
מנכסי היתומים מם נשבע שבועת השומרים ° (סור אם בשם
הר״מ) ואם יש לאפוטרופס כ חלק בריוח אפילו מינהו אבי
היתומים נשבע אפילו על טענת ספק ° (סור סכ״ה) :

יז ° (אם נרחב״ם רי״ב) אע״פ שאין האפוטרופ׳ צרי׳ לעשות
חשבון כמו שנתבאר צרי׳ לחשוב בינו לבין עצמו לדקדק
ולהזהר הרבה מאביהם של אלו היתומים בא שהוא רוכב
ערבות שנאמר סולו לרוכב בערבות וגו׳ אבי יתומים (אפוטרופו׳
שנתמנה ע״פ ערבאות אל כותים בריך ליתן חשבון כי אבי בוטיבים) :
° (ריב״ם סי׳ כ״ר) :

יח ° (סור סכ״ג בשם הראב״ד) אין ב״ר יכולין למנו׳ אפוטרופו׳
להאמינו בלא שבועה אא״כ אינם מוציאין ארם הגון
שירצה להיות אפוטרופוס אם לא יאמינוהו בלא שבועה :

יט כשמשביעין אפוטרופס שבועת השבון צריך שיטענוהו
ב״ר או היתומים אפי׳ בטענת שמא בב (כג) שתי
כסף ופרושה ויכפור בשתי כסף ויורה בפרוטה אבל אם לא
היתה טענה או כפיר׳ והוראה כשיעור זה בג אם טוענין אותו
טענ׳ ודאי נשבע הים׳ ומגלגל עליו עיבב כידו משלו כלו׳
כ ° (סור בשם ר״י ורא״ם ותו׳ ע׳ הניחקין) אפוטרופ׳ בין מינוהו
ואבידה

בלא ימכרם מכל ס״מ דמ״ם שלא יפסדו כדי להכיח אפילו כדי
למוכרן מתוקנים אסור וה״ק כדי להכיח לביתן מוכנין למכור
בתיקונן אלא ימכרו אותן בטבלן והלוקחין יתרמו בעצמן - אבל
ל״ל סברייתא אינו כן שלא ז״ל תורמין ומפסדין להאכיל ולא להכיח
ומירם״ להכיחו לאוכר אלא c
כשיגדלו יפסדו כן עצמן וכתב
הת״ם הטעם דאו יהיה טובת
הנאה שלהן °וכע״ם ערבוב *
הדברי׳ ופי׳ כדי להכיח לאוכר
כפירש״י ומיים כל׳ רמב״ם אלא
ימכר׳ בטבלן ופוד כת׳ טעם
מלבו אחה שלא יפסד כדי להכיח
ז״ל אחה שיפסדו יפסד נם מן
המחסר אבל״ל נרא׳ דר״ל ע״ד
שבתב הטו׳ והמחבר בסי׳ קנ״ם
מבו׳ ו׳ ובלאה דפירות רגילין
להתפסד נם מאכילת העבדים
וכשיפסדו האפוטרופוסי׳ יפסדו
העבדים הבל מחסולין שיטאו
מחמ״ב כשלא יפסדו שלא יחסר
הסולין כ״כ כי אכילת העבדים
יהיה נ״כ מהמחסר וזה הטעם
לא נזכר לא הרם״ם פוד בהסבר
הרמב״ד ובישוב דהמ״מ ודו״ק :
מנ אבל אין פוסקין עליהן
לדקה כו׳ ז״ל הת״ם סוף הל׳
נאלו׳ ובל הבי דינים הן כין c
האפטרופסין שמינהו אביהן כין
שמינהו הב״ד וה״מ בשלא בשלו
רשו׳ מב״ד אבל אם בשלו רשו׳
מב״ד רשאין וכן מבו׳ בתוספת׳
הבל״ל : מד אפי׳ לדיון
שבין בקש דיון שבין לרבות׳
מבוס דאין מנוס גדולה בדיון
שבוים (דבולהו איתנהו ביה)
בת״ם הטו׳ והמחבר בי׳ד ס״ר״ב
ס״ם : מה ומי שבשתבה או
נתחרש כו׳ הר״ן תחה ס״ז בבר׳
בארה ובב״מ בתב יסוב לוה בבו׳
הל׳ בחלות ס״ם : מו בר״ה בו׳
דבשמינהו ב״ד ליבא לאיב״ם׳ שיחב׳
מלבות אפטרופוס בסיבבוסו
בין דים לו הנאה גדולה c
באפטרופסו׳ זה דילא עליו בקול
בסוה מהיחן לב״ד מבא״ב
בשמינהו אבי יתומים ופפ״ר :
מו אבל נשבע על טענת ודאי
ז״ל הטו׳ בשם הרי״ם דנדלי
יתומים ושבנו עליה בטענת בדי
ובבר בהו בגון זה ודאי בשבע
בב״ל והמחבר הטם ובתב דנשבע
על טענת ודאי לבלול בו הה״ם
אם טענן הב״ד בטענת ודאי
ובוה בבר בהו דאם הם בנים

בחמין נגדו אבל אם בוה אחד בשבע בנגד בחאד בבוה בבד נגדו ובא דבתב הרי״ם דנדלי יתמי בתבתי שבמו בפרישה דעד דלא נדלי
ונבנים מב״ד טוענין עליו טענות הרי לא שייך לומר דמבביעין האפטרופוס על שבע׳ הרי דבא הן בחמין נגדם אבי׳ להוציא מידו ובמ״ם
ובמ״ם שם עוד מוה : מח ובן אם אבד בוס דב׳ אי׳ שבוען אחבדו : מט נשבע שבועות שומרים דבל שבועה שומרים על ספק באם
שאומר בוען אחבדו או בנגב מידו והמפקי׳ אינו יודע אם בדברין בן הוא או עדיין בידו היה ויייבו בתור לבל אדם לישבע אפפקו : נ
אלא בריות בו׳ דבא ודאי לא מיתב׳ דבא לם ריוח מוה : נא שבוה רובב ערבות בפרישה בתבתי דבראה דנקט בבן תואר דבא״ל
בוה לבוה רובב ערבות הדי לאיים עליו ברותחות הם״ל ובבבנתו על היתומים ובוה ע״ד ספרים״ עלמ״ם בפר׳ ונחת בבר׳ בב רוב׳ אחי
עזר׳ ובבאותו אחבקי׳ ז״ל אפי׳ אלם לאחבל׳ ונבו׳ לאחב׳ לאיח׳ בחלם על הניבור ק״ו אם״ם שבוה נבור לאחבלה ובבלם לאחבה וח״ם מייתי הטור
ובראב״ם ואחבבר נם ריבא דקרא דבולו לרובב ערבות בו׳ ולא אני ליש בבבלאת סיפא דקרא אב׳ בו אחי יתומים בו׳ נם נראה דאם
אפיים בחבבר ובתב אחי יתומים לבניה אם תיבת בו׳ ורימו לא״ם אחריו אחי יתומים ודיין אלמנו׳ אלקי׳ בחמון קדמו : נב אחי בפף
ובפרישה בדין שבוע׳ התור׳ ופ״ל ר״ם ע״ב וב״נ אם בתבא׳ דיבי׳ הבלו ופ״ם אוף אפי׳ א׳ דבת׳ אחבב׳ ז״ל ואין בל אחד מאלו נבב׳ בשבע׳ אפפ
(ובאי אם נם אפטרופו׳) אד שיבא׳ אחבבר׳ אותן בב׳ מעין בבף ז״ל דבוונתו הו׳ אפפם׳ והבביר׳ יבי׳ אחי מעין בם׳ ז״ל הסודה׳ אנריבין
אחבבי׳ לבפו׳ ברוש׳ ובמ״ם אמור׳ ואחבבר׳ בבן ודו״ק : נג אם טוען אותן אבבר׳ ודאי בו׳ אי׳ אם יש לו אלין אבבר׳ ודאי

אחופם

בית דין בין מינהו אבי יתומים (כד) פטור מגניבה

ואבידה כד (שם) וחייב בפשיעה :

הגה אפוטרופס שטען נכ"ד מה שלא היה לו לטעון ופ"י זה בא לזה שהפסיד היתומים השבועה ואילו טען כהוגן היה מגיע ליתומים השבועה לא מקרי פשיעה דמי יימר דמשתבע ולא מקרי פשיעה אלא אם נוטל זה בלא שבועה ואלו טען כהוגן היו נוטלין היתומים בלא שבועה °(מרדכי פ' המפקיד ותשו' רשב"א סימן אלף ק"י) :

כא (כו) אפוטרופוס של יתומים שקנה להם שור ולא היו לו שינים ונתנו הרועה עם השוורים ולא ידע שלא היה אוכל ומת אינה פשיעה לאפוטרופוס ופטור ומסי משתלמים היתומים נתבאר בסימן רל"ב :

כב דין אפוטרופוס שלוה לצורך היתומי' נתבאר בסי' ק"י :

כג °(ריב"ש סי' מכ"ח) אפוטרופוס בין מינהו אבי היתומים בין מינוהו ב"ד עד שלא החזיק בנכסי היתומים (ולא נתעסק עדיין בצרכיהם) יכול לחזור בו משהחזיק בנכסי היתומים (או התחיל להתעסק בצרכיהם) אינו יכול לחזור בו °(שם) (ודוקא אם נשאר בעיר כה אבל אם הולך מן העיר הניח הנכסים לב"ד והם ממנין אחר) : °(ב"י בשם רשב"ץ)

כד (כז) יתומים קטנים שסמכו אצל ב"ה הם מעצמם ונשתדל בשלהם יש לו דין אפוטרופס לכל דבר ואפילו סמכו אצל אשה ויש אומרים כו שאין משביעין אותו °(טור בשם הרא"ש רבנ"ר) ויש אומרים שמשביעין אותו °(טור שם בשם הרמ"ה ורא"ש) :

הגה כז וקטן שסמך אצל אמו וראו ב"ד להחמיר עליה שתתן שסכנון או שאר שוקים מותר דליכא למיחש דמימנע ולא עבדה דודאי אמו דעתה קרובה אצל בנה ולא תמנע משום זה :

כה °(ב"י מתשו' רשב"א ונמ"ס סימן שח"ם וע"ל סימן רמ"ו) (כח) יתומים שסמכו אצל ב"ה וזן אותם משלו לא הניח מעותיו על קרן הצבי : (ועיין ב"י סימן רנ"ג סעיף ס' וה"ה אחר שאמר שהלוה ליתומים °(הר"ה שם) אבל אם פרנס' נמור' גמילות חסדים פטורים °(בספר התרומות שער ס"ח וב"י נתיב י"ט חלק א') :

כו (כט) קטן שהגדיל אפי' היה אוכל ושותה יותר ומפסי' והולך בדרך רעה אין ב"ד מונעי' ממנו ממונו ואין מעמידין לו אפוטרופוס אא"כ צוה מורישו שלא יתנו אלא אם יהיה כשר ומצליח כח או שלא יתנו לו עד זמן מרובה ואע"פ כן מוכיחים אותו ומלמדין אותו ללכת בדרך ישר ואורחות צדיקים :

הגה °(ריו"ו נכ"ו ח"א) מי שמינה אפוטרופוס לבניו הגדולים יכולים לומר אין אנו צריכים אפוטרופוס כט אא"כ יש בו משום מצוה לקיים דברי המת וע"ל סימן רנ"ב :

כז °(כ"כ טור"ס סימן רפ"ה ס"ב) השוטה והחרש דינם כקטנים ומעמידים להם אפוטרופס :

כח °(טור פל"ו בשם הרא"ש והוא בכלל ק"ב ב"ג) אפוטרופס שמת והוצי' בנו פנקס אביו שכתוב בו שהוציא בפרנס' היתומים מנה (ל) אין מוציאין מהיתומים בכך דשמ' נתפרע ולא נמחק : (אבל בעוררו מי נאמן על מה שאומר שהלוה להן ובוטל בשבועה) : °(רמב"ן סימן נ')

א שומר

שתופס משלו והוא כופר והרי יש מכה זה על האפוטרופוס שבוע' היסת שתקנו על כופר הכל כשטע"ברי ואז מגלגל עליו ג"כ שבוע' האפטרופסים זו שהיא בפחות מטענת ב' כסף ופרוטה : כד חייב בפשיעה בטור מסיק וכתב עוד בשם הרא"ש ז"ל מסתבר' אע"פ שחייב בשם יעם אין לחייבו שבוע' שלא פשע בה כל כמה דלא ידעינן אם נאבד ליתומי' דבר דנכי דמשבעי' ליה דלא היכא משלהן כלום לגניבה ואבידה לא חיישינן ולא משביעינן ליה בלא טענה עכ"ל · ומדכתב כל כמה דלא ידעינן אם נאבד כו' מוכח דה"ל דאם טוען האפטרופוס דנאבד או נגנב משביעינן לי' שלא פשע בגניבתו והוא פשוט דהרי כבר נתבאר דהאפטרופוס צריך לישבע שבועת שומרים היכא דטען דאיתנהו מידי מידי והיינו גניבה וכל שבועת שומרים צריך לישבע נמי שלא פשע בגניבתו וכמ"ש הטור והמחבר בסי' רצ"ד ע"ש : כה אבל אם הולך מן העיר כו' ודומה לזה כתב הטור והמחבר בשם רמב"ם בסי' רנ"ג בשומר שרוצה ליפטר מפקדונו ז"ל שאין אוסרין לבפקד במדינ"כ תשו' פקדון של זה עכ"ל וה"ה דומתו באפטרופוס : כו שאין משביעין אותו כ"כ הרא"ד וכתב דהוא ק"ו מאפטרופוס שמינה אבי יתומים דאיכא למימר אי לאו דס"ל הנאה מיני' לא עבד אמרת לא ישבע משו' דלמא מימנע כ"ש כשסמכו מאליהן והרא"ש כתב עליו דל"נ דאיכא למיחש לאדם שאינו הגון שימשך אליו היתומי' ויכלה ממונם מאחר שלא ישבע לבסוף ולא שייך למימר כיון דאתי למנוע דמי כיק' מידו ואת ואי אדם הגון הוא ועושה לש"ש בשביל שרואה שאין להם עוזר וסומך לא ימנע בשביל השבועה עכ"ל : כז וקטן שסמך אצל אמו ועיין במרדכי פרק הניזקין בדין ° אלמנה שנשאת לאיש ☜ אחר והכניסה לו ממון של בעל הראשון וגם זכה אצלה את בנה שהיה לה מבעלה הראשון ומתה האלמנ' ועמד היתום שלא נשבע' אמו על כתובת' ופסק דאם אין בממון יותר ממה שהוציא על היתום במזונות ה"ז פטור ע"ש שהאריך : (הג"ה ועוד שם בפ' המפקיד דאין פוחתין מכתובתה מה שנתמעטו הנכסים קודם שנשבעה ע"ש שהאריך וכן כתב בתשובת הרא"ש כלל פ"ד סימן ה' דאם פרעה לכותי מנכסי בעל אין פוחתין לה מכתובתה ד"מ של"א הגיאה עד כאן הג"ה) : כח או שלא יתנו לו עד זמן מרובה כו' ° ואם בתוך זה הזמן שיאבד היתום ☜ נכסיו לאחר איכו כלום אפילו לאחר הזמן בית יוסף מסי"ב ד"מ י"ט ע"ש שהאריך : (הגה ואם העמיד אפוטרופוס לבן אחד שהיה לו והניח אשתו מעוברת וילדה בן אחר מיתתו והבן הראשון בשאר אותו אפוטרופוס משתדל גם לאותו בן שנולד דדעת אביו קרובה אצל בנו והוא ידע שהיא מעוברת ר"ן ד"מ ס"ב : כט אא"כ יש בו משום מצוה לקיים כו' והיינו כשהניח המעות

במינהו אבי יתומי' כתי' לרוב הפוסקי' דמשוי ליה למינהו ב"ד לענין תשלומין א"כ לרב יוסף הוי ש"ם וכמו שהבאתי דברי הרשב"א והר"ן דכתבו להדיא כן וא"כ דברי המחבר בין נמינהו ב"ד בין נמינהו אבי יתומים צל"ע (ולפע"ד דהוי ספיק' דדינא ואי תפסי יתמי לא מפקי' מינייהו) : כה וחייב בפשיעה כו' ובתשו' מהר"י לבית לוי סוף סי' ג' מסיק בשם הרשב"ם סי' סי"ד דאין להוציא ממון נגד סברת הרמב"ן וה"ר חיים ורבי ירוחם וע"ש (ובתשו' ן' לב ח"ד דף י"ס כתב דלא מצי מוחזק לומר קים לי כרמב"ן ור"י דיחידי נינהו ע"ש) ולפע"ד לא עיינו יפה בר' ירוחם ז"ל ר' ירוחם בנתיב כ"ו ח"א אפטרופוס שפשע חייב לשלם בין מינהו ב"ד בין מינהו אבי יתומים ולא מימנע להיות אפוטרופס בשביל זה אלא בשביל שבועה כמו שכתוב בירושלמי כי בשמש אדם מן השבוע' ולא מן התשלומים כך דקדקו התוס' בש"ע מכילא פ' המפקיד על הכוא אפטרופא דזבן תורא ליתמי וכתבו דהתם מימנע ולא ירצה להיות אפוטרופס והכא לא מימנ' וכ"כ רב האי והרמב"ן כתב ואם מינהו ב"ד חייב בגנבה ואבדה וכ"ש בפשיעה ומינהו אבי יתומי' פטור אפי' מפשיעה קמא חביעא וכן נראה דעת רב האי גאון והאשון נראה עיקר דאינו חייב אלא בפשיע' ופטור מגנבה ואבדה ומינהו אבי יתומים פטור אפי' מפשיע' עכ"ל איכא עיינו בסוף דבריו אבל לפע"ד סוף דבריו הם ס"ס והוא אך למותר (גם בלאו הכי נראה לעין שדבריו מוטעים במתכוי' דבריו) שהרי כת' והאשון נרא' עיקר והראשון כתב להדיא דבין מינהו ב"ד בין מינהו אבי יתומים חייב בפשיעה ועוד דא"כ לא די דלא אתי ר' ירוחם כדעת הרא"ש רבו אלא דלא אתי כדעת שום פוסק דהמעיין בתוס' ופוסקים יראה דאין שום פוסק דסובר דמינהו ב"ד חייב בפשיעה ומינהו אבי יתומים פטור לגמרי אלא ודאי כמ"ש וא"כ דעת רבי ירוחם עמא כדעת הרא"ש ופסור כן לפע"ד בלענת · ומ"מ צל"ע דהא דהתם הרשב"א בחידושיו דעת הרמב"ן היינו משום דכתב בם וז"ל והרמב"ן ז"ל כתב דהכיא דנא לא קאי במסקנא כו' ור' יצחק בכל התו' מן המחייבים כדעת הגאון רבינו האי כו' ונראין דבריהן דהכיא אפוטרופא דנפרק המפקיד ראיה גדולה היא דהא דלא קאי כאי לאו מכאי טעמא הוא וכראי' התם עכ"ל וגם בר"ן משמע כן והבאתי דבריו לעיל ולפע"ד אין מע' המפקיד קושיא די"ל דהתם אפטרופס שמינהו ב"ד הוא · וגם על הרמב"ן בזופא קשיא לי אמאי דחיק דלא קאי במסקנא ה"ל לשנויי דהתם מינהו ב"ד ואפשר משמע להו להפוסקי' דכיון דבש"ס קאמר סתמא משמע דאין חילוק ומ"מ לפע"ד אין זו ראיה ברורה לדחות דברי הרמב"ן וה"ר חיים דפטרי במינהו אבי יתומים אפילו מפשיעה וגם בב"י כתב שמצא תשובות הרשב"א להיפך שכתב אנו אין לנו אלא כדברי המחייבים שאפטרופוס אפי' מן הפשיעה וצל"ע לדינא עיין בתשוב' ר"א ן' ששון סי' כ"ב ובתשובת ר"ש כהן סימן קצ"א ובס' כ' סימן י"ב : כו אפוטרופוס כו' עיין בתשו' מהרי"ט סי' ק"ס דף קכ"ה ס"ג ובמבי"ט ח"ב סי' קכ"ח ומ"א סי' קי"ב : כו יתומים קטנים עיין בתשו' ר"ש כהן ס"ב סי' ע"ו ובתשו' ר"י לבית לוי ס"ב דף י"ד בתשו' ן' לב ס"ר דף ע"ו ובתשובות ר"מ אלשיך סי' ק"ל ובמבי"ט ח"א סימן ל' ובהרשד"ם סימן פ"ו ורס"ב : כח יתומים שסמכו ע"ל סימן קכ"ח בב"י ובכעס"ת שער ס"ה ח"ב ובס' ב"ח שם ודו"ק ועיין בא"ם סימן ע' ובמהרשד"ם סי' ס"ל ומש"ם ובתשו' ר"מ אלשיך סימן ע' : כט קטן שהגדיל עיין בתשו' מבי"ט ח"ב סימן פל"ח : ל אין מוציאין מהיתומים כו' בתשו' מהרשד"ם סי' קפ"ב כתב וז"ל משמע מלשונו בהדיא דדוקא להוציא מן היתומים אינו נאמן האמר שהם מוחזקים בנכסיהם וכן שהאפוטרופוס בא להוציא אבל אם היו הנכסים ביד בן האפוטרופוס היה נאמן להחזיק מה שבידו כפי מה שכתוב בפנקס אף על פי שבן האפוטרופס לא יוכל לישבע שלא נפרע אביו מזה החוב כו' עד כאן לשונו ואין דבריו נלפע"ד לפי מה שכתבתי לעיל סימן ע"ה ס"ק כ"ג דלא מהני תפיסה באמר לי אבא וה"ה במצאתי בפנקסו של אבא דה"ל כאמר לי

לו מנה וכתב״ם סס״ק כ״ח - ונסת דנקס כאן מין מוניטין ר״ל דנכסים בחזקת יחתי קיימי ומש״ם סמס מחתת יד כן המפורסמים מין מוניטין מן היחוסים נכסים סמן בחזקתן תדע דאי מיירי סמס כיר היחוסים מ״כ מפילו מים מי מס״ס מלא סיס נתמן לחוניה מן היחוסים מל מי מנקסו ורו״ק :

(ע״ל סימן כ״ס ס״ס) :

הלכות פקדון

רצא דין ש״ח מאימתי מתחייב בשמירה וכיצד היא השמירה ובו כ״ח סעיפים:

א (א) שומר חנם מ״ פטור כשבועה מגניבה ואבידה (ב) ואינו חייב לשלם כ (ג) כי אם בפשיעה :

ב ש״ח הוא שהפקיר אצלו ג כסף או כלים או בהמה או כל דבר לשמור והוא קבל עליו לשומרו ואפילו לא קבל בפירוש (ד) אלא שאמר לו הנח לפני הוא ש״ח ° (רמב״ם ע״כ ומכירה ר״מ) אבל אם אמר לו ד (ה) הנח לפניך או הנח סתם (או שאמר לו (ו) הרי הנח לפניך) °(נ״י ס״ב וכ״פ הרמב״ם) אפילו ש״ח לא הוי ואינו חייב שבועה כלל אבל מחרים על מי שלקח פקדון שלו ולא יחזירנו לבעליו . וס״מ מי שהיה מהלך בדרך וא״ל חבירו הולך עמך אלו המנעלים ואמר לו הניח כאן על החמור והניחם שם ולא קבלם הנפקר בידו אלא כמו שהניח המפקיר על החמור כך הוליכם ולא קשרם והלך לו מן הצד להסך רגליו והניח החמור על האם הדרך ונאבדו המנעלים הוי ש״ח והוה ליה פושע וחייב לשלם °(סור ס״ב כסף הרמ״ם) :

הגה״ם °(כן מסיק הרמ״ם כתמו׳) דלא אמרי׳ דאם אמר הנח סתם לא הוי ש״ח אלא כמקום המתמר ה (ו) אבל בדרך וכיוצא בו ודאי קבל עליו שמרים וי״ם וס״ל דאפילו במקום שאינו מתמר לא הוי ש״ח עד שיאמר הנח לפני ° (מרדכי ע״ מסומל) :

ג °(סור ס״ב כסס הרי״ף וכ״י כסס הרמב״ם) בקש מחבירו שיתן רשות להכניס בהמתו או פירותיו (ח) לחצרו ונתן לו רשות ולא פירש לו כלום בשמירתן וי״ו (ט) אינו חייב בשמירתן כלל :

ד °(סור ס״ם) אפילו שקבל עליו אינו חייב אלא כפי שווי החפץ שקבל עליו לשמור שאם נתן לו לשמור דינר זהב ואמר לו הזהר בו של כסף הוא ופשע בו ונאבד אינו חייב (י) אלא בשל כסף שיאמר לו לא קבלתי עלי אלא שמירת דינר של כסף וכן כל כיוצא בזה ז (יא) אבל אם הפקידו בידים משלם של זהב :

הגה״ם °(הרי״ף פורס קנ״ם) המתמן קבל סברים מרמוכן להוליכן למקום אחר ונלקחו במכס ואומר מרמוכן מסם שאחר מאין כותנים מכס המסברים ובלא כן לא היה מקבל עליו המשמרה כי אין רגולו לשרים בדבר מכס הדין מס המתמן

ה (יב) יש מי שאומר שהשומר שהזה מיד כשקבל עליו לשמור או הנח לפני ח (יג) ונסתלקו הבעלים משמירה חייב עליו

אם

כמפות מידו מ״ם וכ״כ דוקא כגון שנתן המתמן כסיין לידו דאסטרופוס או ליד אלים אחד :

רצא ו פטור כשבועה מגניבה ואבידה כו׳ דבפרשת משפטים כדיני שומרים פר׳ראשונה מייירי בש״ם וכתיב בה וגנב מבית האיש אם ימצא גנב יומן כן וכתיב בתרים ונקרב ב״ה אל האלקים ודרשו בו לשבועת שיבא הוא אל שמתו :

ב כי אם בפשיעה כו׳ ואם נגנבה או נאבדה מחמת שמשת בשמירתו ג״כ חייב : ג בשף או כלים או בהמה כו׳ בתריך בב׳ מקום דבפרשה ראשונה דמיירי בש״ם כתיב כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור וכו׳ ובפרש׳ שנייה שם מייירי בש״ם כתיב שור או חמור או שה וקת״ל דה״ם אינו אלא אורח דרמלת׳ בת׳ קרא דבהמה יש מירקא בשמירתה אין מדרך בני אדם לשומרה בתנאי משל״ב בשפ״ו כלים דמכיון שאותן המקום משומר בלא מירקא דרך לשומרן בתנאי ונם יש בו צד רבותא דאפ״ג דבקל היה יכול לשומרם דלא יגנבו אפ״ה פטור אבל לדינא אין חילוק וכל זה כתוב בטור בבדיה ע״ם ובפרש׳ ודו״ק : ד אבל לפניך או הנח סתם אפי׳ ס״ם לא הוי אפ״ר שם כתבתי והוכחתי הא דשמוש יחד היינו דוקא בפיזק דאתא לזה מעצמה אבל בפיזק דאתא לזה מחמת שומר ובהמות ויש״ם בא״ל הנח סתם ואיהו היינו דוקא לר״י ורמ״ם והטור דפוסקים כרבנן אבל לרי״ף דפוסק כר׳ אינו חייב כלל וכ״ם המחבר בסמוך ס״ג ובת״ם שם : ה אבל בדרך כו׳ אפ״ר ודריסה שם הוכחתי דאפי׳ א״ל בפיזק הנח סתם דלא ס״ל דין ס״ם דאינא לתימר דכונתו היה הנח ונטוש לך ודוקא בשהלך זה בדרך והמפקיד נשאר שם דבוה ודאי בשא״ל הנח זה על בחמור דאתו היה לשמור דאל״כ מי יחמרם כיון דבאל המנעלים יחא׳ שם ות״ם מור״ם דיש פוקין (נם בת״ם נמשך אחריו) נם בד״מ כ״כ ואחריך ע״ם ושם כתבתי דלא מצאתי פולק בזה בנתכ״ו להוליכו בדרך והמפקי׳ יחא׳ שם כ״א בא״ל הנח בת׳ בפיזק ונשאריים אלים כתבתי ואם שבתשו׳ הרא״ם (וכ״טור הביאו) כתב ג״כ בל״ז דכתב תור״ם והוה דלא אמרו כן אלא בבי׳ הנפקד שהוא מקום המשמרת׳ כו׳ הוכחתי בדברי דלא אתי לדקדק ולות׳ דוקא בבית הנפקד מקום שהוא מקום המשמרת׳ ולאמוקי בא״ל כן בפיזק שאדרבה בפיזק במקום שבניהן אם אבר אפי׳ דאפילו ס״ם לא הוי אלא בא לתמש בא״ל הנים׳ אל המתו׳ והוליכו בדרך דאע״פי שהוא ג״כ רשותו ודומה לבית ובית פטור בפיזק דאתי ליה מעצמה׳ אפי׳ לתכמי׳ וה״ל דגם כזה דהנים׳ אל המתו׳ יהיה פטור קמ״ל ע״ם ודו״ק : ו אינו חייב בשמירתן כלל דפסק בפרי״ף והרמב״ם דפטור אפי׳ מהזיק דאתא לפירות דהמפקיד מבמתו דהנפקד וכמ״ם לפני זה וכ״כ הטור : ז אבל אם הפקידו בידים משל״כו׳ דא״ל מאי הוה לך נניח לבפסידו ודוקא בשבירר המפקיד מדיבר וזה הפקידו אבל אם א״ל נבור א״נ נשל״ו אפילו הפקידו בידי׳ וכן מוכח תת״ם הטור בפ״ו׳ ופ״ר : ח ונסתלקו הבעלי׳ משמירתן נמצאו

דמושל

רצא ו״ם ת״כ ו׳ עיין בתשובו׳ מבי״ם ח״ב סי׳ רמ״ו ובתשובות מהר״ם ן׳ שמון סי׳ ע״ז ע״ם ע״ם ובמהרי״ם סי׳ ק״ם ריף קכ״ם ע״ב ור׳ : ב ונם אינו חייב לשלם כו׳ בש״ם ריש נ״ק תשתע לפרש דמרבת שומרין חייבין לשלם מעיריות כחזיקין וכ״ם הרי״ף והרמ״ם וסכ״י שם וכ״ם מברש״ל שם סימן ו׳ וס״ם וכן הוא הדין לקמן סי׳ שם״ם ושם״ם ס״ב ושם״ם לקמן סי׳ ת״ך ס״ב (הנ״ם ובשיטת אמת מלוה ולוה׳ מקרון בתקו׳ מסוכרך לבנות מתכו בנגב המבי מעיריות ומבי מזיקונים כ״כ בש״ב בשם ריא״ז פ״ק דב״ק) : ג כי אם בפשיעה כו׳ ואם נגנבה או נאבדה מחמת שמשת בשמירתו נם כן חייב עכ״ל המ״ם ואפי׳ בלא כן דלקמן ס״ו : ד אבל אם אמר לפני הוא ס״ם ואם קבל שכר הוי ס״ם בלשון זה הנח לפני כן משמע בש״ם פ׳ המומכין (דף ע״ם ע״ב) וכן הוא בתוספות פ׳ המומל דף ב״ם סוף ע״ם ובהרמ״ם שם ולדברי המגרש המחרוכם דלקמן ס״ם כתב המ״ם בשם הרשב״ם ובהר״ר דבאן בנים לפניו בשתם׳ ובתוך ר׳ אחיהו וכ״כ הב״י בשתם ונם דלא פירשו בפשוטו דאחיהו בא״ן בתבו׳ בל מומר משום דבש״ם פ׳ המומכין שמתע דאיירי בשוק ע״כ פירשו דשוק ר״ל מיתם׳ עוד בתבו המ״ם וב״י שם דאיירי בנכסים ומ״ל ה״ם בתמל׳ ומיהו תנא כו׳ ותיתן זה מיהו אליבא דסילבמא דרלקיזן מי׳ ס״ם ס״ז ומה״ם שם עיין בתשו׳ן לב ס״ם בכלל י״ז ר״ם כ״ו : ם הנח לפניך או הנח סתם הנח סתם בעי׳ דלא מיפשמא כתב המ״ם עע״ת שם מוכחתי מא דבשוו׳ יתר מיהו דוקא בפיזק דאתי לסו מעצמה כו׳ אבל ר״ל מא דבשוש יתר אף בתבר מיהו דוקא בפיזק דעצמה אבל בשוק י״ל דאין מילו׳ ולרבנן אפי׳ בפיזק דאיניים פטור ולר׳ אפ׳ בפיזק דעצמה חייב וכן פוס בש״ם פ׳ המומכי׳ (דף ע״ב ע״ב) ע״ם : ו הרי הנים לפניך ואפ״ל מקבל מתנו מבירות מ״ם מא בתמא קחך אתר לים . דרק הנים בשם פרישב״ם ור״ל אע״ב מקיב׳ אבר אחיר׳ בפשמור מ״ם כיון דא״ל הא בתמא קחך לא קיבל בשמיר׳ ולא מי אפילו ס״ם ומכי תנכא בש״ם ס״ם עיין בתשו׳ מהר״ם ן׳ שמון סי׳ קמ״ר ובתשובת ר״ל ן׳ אביב סי׳ ב״ר : ז אבל בדרך כו׳ כ״כ בר״מ בשם רי״ו וכ״י וס״ם פרק המומכין ועיין בשמ״ם ס״ם ס׳ ותמ״ם פפ״ר ודריסה מוכחתי דאפילו בסוק בו׳ וכן הוא בש״ם פ׳ המומכין (דף ע״ם ע״ב) לתבר׳ כו׳ דוקא בתבר אבל אם הבנים מניחו לבית בעל הבית בדשות אחתא דתילמא קבל עליה בשמ״ב בשמירות אפילו לר׳ כן הוא בתבש״ם ס״ם הפרש מא״ז וכן עיקר ומ״ם בתשו׳ הרמ״ם שבשור זהו בבית הנפקר כו׳ אין חולק ע״ז אלא פירשו בת״ם הב״ם ס״ם ונם דברי הטמ״ם ס״ק ס׳ים לפרש כן ודו״ק עיין בתשובת מ״ם סימן נ״ב : ט מיהו מייב בשמירתן בלל כו׳ ו״ל דחייב בפיזק דאתי ליה מזיקים בתבואר בטור ובשר פוסקים ונם הר״ב מבית הבחרתם לקמן ס״ם סב״ם ובע״ם בל הר״ב ניותר על הס״ם לחם סתם בלן וכ״ם מברש״ל ס״ם הב״ק סימן ו׳ דחייב ונם בפיזק דתילמא בפיזא ולא מיפשמא ואי תמא לא אתמא בפיזא דתילמא בזהל דינא הכי וכיתובת בתבות אחרבי ס״ם הבונם ופת״ם לעיל סימן ע״ב ס״ם : יא אבל אם הפסידו בידים כו׳ בתב המ״ם ודוקא בשבירר מתפקיד בדינר זהב הפקידו אבל אם אינו יכול לברר א״ב בלא לו אל זהב אפילו הפסידו בידים וכן מוכח תת״ם הטור סימן ג׳ ע״ל לא דמבא פוס פוכחה ומרבא מוכחת הטור שם דעשו תקנת בנגל בחזיק מתמת דה״ה הבא בשבע הבנים ובוטל וכ״כ מהרש״ל ע׳ הכוכם סימן ל״ב מיהו י״ל דאפשי הבא דבינן דאמר מתמלה אל בסף הוא אינו בתמן אמר בן בשבועתו ולפ״ז היבא דהפקידו אם הנפקר אומר אמת מוזהב הוא ואם אפקיד אומר ודאי זהב הוא בשבע ובוטל בל״ע : יב ונסתלקו הבעלים כו׳ עיין בתמ״ם ס״ם ח״ער ובת״ם הטור ובתבר ס״ם זה כו׳ לא ידענא מנ״ל הא ול״ד לא״ם זה ודו״ק .

וכ״ע